

ПРАВИЛА ЗА ДЕЙСТВИЕ ПРИ ПОВИШЕНА РАДИОАКТИВНОСТ

ПОВИШЕНА РАДИОАКТИВНОСТ

Опасност от РАДИОАКТИВНО ЗАМЪРСЯВАНЕ може да възникне вследствие на радиационна авария, трансграничен пренос или при нарушаване мерките за безопасност при работа с източници на йонизиращи лъчения. Въпросите, свързани със сигурността на атомните централи, имат първостепенно значение. Извършва се непрекъснат радиационен контрол и се предприемат изключително строги превантивни мерки за недопускане на аварийна опасност от АЕЦ. Осъществява се обмен на информация чрез Международната агенция по атомна енергия /МААЕ/ към ООН, подписани са двустранни спогодби между съседни страни за уведомяване и оказване на помощ.

Вероятността за възникване на авария в атомна електроцентрала е сведена до възможния минимум. В подкрепа на сигурността е предвидена организация за реагиране в случай на авария. Разработени са планове и разчети и са предвидени средства за индивидуална и колективна защита. При радиационна обстановка хората може да получат облъчване от радиоактивното замърсяване: външно при престояване в замърсен район и вътрешно - чрез вдишване на радиоактивен въздух, както и чрез хранителни продукти и вода. При повишена радиоактивност съществува опасност за хората, но защитата от радиоактивно облъчване е възможна. Специализираните държавни органи предвиждат мерки за ограничаване на облъчването на населението, но за да можете да изпълнявате по-точно указанията при всяка конкретна ситуация е добре да имате предварителни познания.

ИНСТРУКЦИЯ ЗА АВАРИЙНА ГОТОВНОСТ

Йодна профилактика се извършва само след разпореждане на Министерството на здравеопазването!

Уточнете предварително най-близкия пункт за получаване на таблетки калиев йодид.

Преди да пристъпите към йодна профилактика, прочетете внимателно инструкцията за употреба!

ВНИМАНИЕ!

Йодната профилактика не отменя необходимостта от прилагането на всички други мерки за защита!

Индивидуалните средства за защита (ИСЗ) са:

- граждански противогаз;
- детски противогаз;
- респиратор;
- детска защитна камера.

Проверете предварително разполага ли Вашето семейство с индивидуални средства за защита.

Ако нямате, потърсете такива от общината или от Районна служба „Пожарна безопасност и защита на населението”.

Подгответе наличните ИСЗ.

Ако в момента на аварията нямате ИСЗ, използвайте памучно-марлена превръзка, навлажнени носна кърпа или памучен плат, с които добре да закрийте устата и носа!

Ползвайте за защита дрехи, изработени от плътни тъкани, гумирани и импрегнирани платове, полиетиленови платна.

Решението за провеждане на евакуация се взема от компетентните държавни органи!

Запазете спокойствие – ще имате достатъчно време за евакуиране!

Съберете всички членове на семейството си!

Вземете със себе си:

- лични документи, ценни предмети и пари;
- вещи за лична хигиена (сапун, кърпа, четка и паста за зъби и др.);
- облекло в съответствие със сезона (топли дрехи);
- лекарствата, които ползвате за първа помощ и при хронични заболявания;
- вещи за деца и бебета;
- портативен радиоприемник;
- други необходими предмети (фенерче, запалка, джобно ножче, туристически несесер и др.).

Осигурете си хранителни продукти за 2-3 дни!

Изключете електрическата, газовата и водопроводната мрежа!

Заклучете жилището си!

Началото, начинът и посоката на евакуацията ще бъдат оповестени по радиото и по сиренната система!

Ако ползвате собствен транспорт, чуйте указанията, насочете се към диспечерския пункт и се включете в колоната!

Ако ползвате обществен транспорт, след като чуете съобщение за начало на евакуацията, бързо се придвижете до най-близката до дома ви спирка.

Получаване на инструкции по радио и телевизия!

Включете радиото на програма „Хоризонт“, а телевизора – на „Канал 1”.

Местното радио, радиовъзел или местен телевизионен кабелен канал, както и радиokolите на полицията също ще ви информират своевременно за понататъшните ви действия.

Какви съобщения трябва да очаквате:

- да изчакате допълнителна информация;
- да се укриете;
- да проведете йодна профилактика.

Ако ви бъде наредено да се укриете в жилището си:

Всички трябва да се укрият, а домашните животни – да се приберат. Влезте в жилището, затворете всички външни врати и прозорци и спуснете щорите и пердетата.

Изключете всички климатични и вентилационни системи, вкарващи въздух отвън.

Пристъпете към херметизация на предварително определеното помещение в дома ви, в което е необходимо да има радио или телевизор.

Подгответе индивидуалните средства за защита (противогази, респиратори и др.) и останете в херметизираното помещение.

Не напускайте мястото.

МЕРКИ ЗА ЗАЩИТА И ПРАВИЛАТА ЗА ПОВЕДЕНИЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО ПРИ ПОВИШЕНА РАДИОАКТИВНОСТ:

I. ПОВЕДЕНИЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО В 30-КИЛОМЕТРОВАТА ЗОНА НА АЕЦ, В ПЪРВИТЕ ЧАСОВЕ СЛЕД АВАРИЯТА.

При възникването на радиационната авария, с опасност за населението, ще бъдете уведомени своевременно. Сигналят се подава чрез локалната сиренна система на АЕЦ „Козлодуй“, Българското национално радио, Българската национална телевизия, местни радиотранслационни възли и други средства.

Спазвайте конкретните указания на специализираните органи на МВР.

Ако компетентните органи препоръчат, извършете йодна профилактика по дадената ви схема. Не вземайте йодни таблетки по собствена преценка.

Имайте готовност да бъдете евакуирани, за целта следете подаването на съответния сигнал. Поставете в полиетиленови пликове документи за самоличност, пари, лекарства, носими ценности, комплект връхни дрехи, храна за две-три денонощия, питейна вода.

Ако имате в дома си противорадиационно укрите, веднага го заемете, при липса на укрите вземете мерки за уплътняване на вратите и на прозорците.

Консумирайте само трайни и консервирани продукти.

Ограничете излизането от дома си, ако това е наложително използвайте противогаз, противопрашни маски, марлени превръзки. След пребиваване на открито свалете обувките и връхните дрехи и ги приберете отделно.

Спазвайте правилата за лична хигиена.

Следете информацията за обстановката по радиото и телевизията. Изпълнявайте точно указанията на Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението”.

ПРИ ПОЛУЧАВАНЕ НА СИГНАЛ ЗА ЕВАКУАЦИЯ

Изключете електрическата, газовата и водопроводната мрежа и загасете печките, затворете вратите и прозорците и спуснете пердетата, вземете със себе си най-необходимото.

Евакуация с личен транспорт до пункта за специална обработка ще се разрешава само ако предварително ви е даден специален евакуационен пропуск.

Не вземайте домашни животни, затворете добитъка и оставете в помещенията вода и храна за 2-3 дена. Ако е необходимо животните ще бъдат евакуирани допълнително от съответните органи.

В пунктовете, на границата на 30-километровата зона, ще получите указания за новото ви местожителство.

II. ПОВЕДЕНИЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО ИЗВЪН 30-КИЛОМЕТРОВАТА ЗОНА НА АЕЦ, КАКТО И НА НАСЕЛЕНИЕТО В ЗОНАТА В СЛУЧАЙ ЧЕ НЕ Е НАЛОЖИТЕЛНО ИЗВЪРШВАНЕТО НА ЕВАКУАЦИЯ.

Спазвайте лична хигиена

Измивайте ръцете си старателно, особено преди хранене, къпете се всекидневно. Дишайте през носа, а при излизане – през маска или навлажнена кърпа. При влизане в жилището трябва да събуете обувките и да свалите връхните дрехи. Съхранявайте ги отделно.

Не допускайте замърсяване на вашето жилище

Децата трябва да останат въщи до изясняване на обстановката. Затворете прозорците и ги уплътнете добре. Проветрявайте само при тихо време и то чрез прозорец, на който сте поставили 3-4 пласта тензух или друго парче плат. Не метете и не тупайте, почиствайте ежедневно с влажна кърпа. При ползване на прахосмукачка изходящата струя трябва да се филтрира допълнително през мокра кърпа. Изпирайте често дрехите и спалното бельо, не сушете на открито. Хранителните продукти съхранявайте в плътно затворени съдове, следвайте указанията за кулинарната им обработка.

Когато сте на открито

Не предприемайте излети и разходки сред природата. Ограничете пътуванията, особено по черни и прашни пътища. Необходимо е често да се мият улиците и тротоарите. Не метете двора, оросявайте със струя вода тревните площи и обливайте пътеките около къщата си.

Не сядайте на тревата и другите зелени площи. Не се къпете в открити водоеми.

Обработка на хранителни продукти и вода

Не консумирайте хранителни продукти, за които е обявена временна забрана. За предпочитане е да използвате наличните консервирани и други трайни хранителни продукти. Ако се налага пренасяне на храни, поставете ги в найлонови торби. Запазването на хранителните продукти трябва да става в мазета, затворени килери и ниши или в херметически затварящи се съдове. Обработвайте и пригответе храните в затворени помещения. Изключете от менюто си листните зеленчуци и млякото. Сравнително по-безопасни са оранжерийните плодове и зеленчуци, морковите, картофите, птичето и свинското месо, както и океанската риба. Използвайте сухо мляко за ежедневното меню на децата. Замърсените хранителни продукти, които не подлежат на термична обработка, консумирайте само след обилно измиване с вода и допълнително изкисване за 24 часа. При готвенето обезкостете и нарежете месото на парчета до 70 г, накиснете го за 24 часа във вода (1:4) и изхвърлете водата. Сварете месото и изхвърлете първия бульон. Вода за питейни и домакински нужди се взема само от закрити, контролирани и разрешени за ползване водоизточници. Препоръчително е децата да пият предимно минерална вода с ниско съдържание на радон.

Мерки за опазване на животните и селскостопанската продукция

През първия период на високо замърсяване животните да не се извеждат от оборите. Да се преустанови пашата, а храненето да става с навлажнени концентрирани или с груби фуражи. Боксовете и другите закрити помещения да се измиват ежедневно с вода.

Останалите на открито сено и други фуражи да се ползват след отстраняване на горния слой (10-15 см). Добитите през периода фуражи да се складира за около 2 месеца. Реколтата да се събира във възможните най-късни агротехнически срокове. За намаляване на степента на замърсеност на растителните суровини спазвайте конкретните указания на компетентните органи за обработването на продуктите и сроковете за използването им.

Източник: <https://www.mvr.bg/gdpbzn/info-center/pravila-povedenie/pri-radiac-avarii>